ВІСТИ З УКРАЇНИ І ДРУГИХ КРАЇВ ЕВРОПИ.

Бунт вязнів у Львові.

В пятницю (14 листопада) збунтували ся вязні у вязницях при вул. Баторого у Львові. Причиною бунту була недостача їди та опалу, яка вже від ряду тижнів сильно докучає їм. В вязниці при вул. Баторого відбуває кару 700 вязнів, 455 мущин і 245 жінок. В пятницю по полудни зчинив ся великий галас по келіях. Кличі: "Дайте нам хліба, дайте опал, ми голодні!" і т. д. лунали з усіх келій. При тім зчинив ся великий рух, чути було тріск дверий, бите шиб та виломлюванє кратів. Супроти сього військова сторожа дала сальву на пострах і вязні дещо успокоїли ся, хоч до ночі тревав крик та гамір по келіях.

В таборі полонених в Пикуличах.

В старокраєвій польській ґазеті читаємо:

З вини низших органів надзору панує в таборі в Пикуличах нелад і нечистота. Богато полонених ходить голо й босо — так як їх мати на сьвіт породила. В таборі голод, недуги й нехарство, крім сего полонені віддані на ласку й неласку низших чинів, що безпідставно знущають ся над ними.

"Українські добровольці в Канаді".

На доказ, до якого степеня доходять видумки і брехні капіталістичної преси хай послужить слідуюча новинка у львівськім "Вперед", подана там за львівською ґазетою:

"В Канаді зорганізовано заходами тамошніх Українців добровольчий відділ в силі 12.000 людий. Сей відділ знаменито еквіпований і вкороті буде висланий через Румунію на Україну". ("Газ. Веч.").

Голодова демонстрація краківських урядників.

Дня 7 листопада в полудне зібрали ся дуже численно судові урядники та служба перед маґістратом в Кракові та домагали ся безпроволочного поліпшеня апровізаційних відносин. Від ряду днів нема ні муки ні цукру ні вугля. Президент міста відніс ся телеграфічно до краківських послів в Варшаві, з просьбою о апровізаційну поміч.

З БУКОВИНИ.

Хоч як невідрадне положенє на Буковині, то всеж таки наші товариші, де лише можуть відновляють орґанізаційну роботу і в демократичному русі на Буковині відіграють велику ролю.

Ще в серпні стала видавати українська соціял-демократична партія свій орган "Воля Народу", який являєть ся одинокою українською часописею на Буковині, бо друга часопись "Голос Буковини" видавана румунськими властями, баламутить тільки народ і нігде не находить приклонників. Часопись нашої партії виходить в Чернівцях раз на тиждень. Незабаром появить ся заходом "Волі Народа" Робітничий календар на 1920 рік. Робітниче товариство "Праця" проявляє також гарну діяльність.

В місяци листопаді мають відбути ся вибори до румунського парляменту з тих областий, що найшли ся під окупацією румунських військ, а саме Буковини, Семигороду і Бесарабії. Українські соціялдемократи заняли відразу неґативне становище, мотивуючи його тим, що окупація Буковини румунським урядом, се ще не є формально виповнений міжнародно-правний акт. Соціялісти инших народів, що замешкують Буковину, зразу рішили були в виборах взяти участь та наміняли були своїх кандидатів. Та в днях 15-16 жовтня відбув ся з'їзд соціял-демократичної партії Румунії в Букарешті, на якім були теж делеґати Буковини в особі тов. Ґріґоровича і Пістенера. На тому конґресі рішено одноголосно в виборах не брати участи. Таким способом фронт між українськими і иншими соціялістами вирівнав ся. Пропаґанда соціялістичної думки стрічає великі перепони зі сторони самого уряду. Обявляєть ся се передусім в обмеженю свободи політичних зборів та у військовій цензурі, яка дуже часто лишає білі пятна на усіх партійних органах.

("Вперед").

Як живе Денікін?

З Одеси доносять, що Денікін ні на хвилю не опускає Таганрогу. Він навіть не виходить з дому, який стереже кордон війська і жандармів. Ні один цар не був оточений такою густою сітію прибічної сторожі і поліційних агентів, як Денікін. До нього не припускають нікого, хіба випробуваних і вірних монархістів — та заграничних представників. Сам Денікін і його окруженє боять ся атентату. Замаховців видять вони в кождім російськім підданім. Раз лише виїхав Денікін з Таганрогу до Одеси. Їхав він панцирним поїздом. Ціла дорога була сильно стережена. Поїзд, яким їхав Денікін, не мав означеної рути і часу приїзду, ні відїзду з поодиноких стацій. Лише в наслідок такої стислої особистої охорони Денікін не впав жертвою замаху.

Радний міста — в тюрмі.

В Кракові переведено ревізію по ріжних паскарях, між иншим у масаря Бялїка, міського радного. У нього найдено величезні склади солонини, які Бялїк переховував для спекуляційних лихварських цїлий. Карний суд засудив його на 6 тижнів тяжкої вязниці, з твердим ложем кождого тижня, на гривну 150.000 К. і втрату промислової карти.

Апровізаційна катастрофа в польському соймі.

Соціялістичні посли Дашинські, Морачевські і тов. поставили на однім із засідань сойму наглячє внесене в справі апровізаційної катастрофи, яка загрожує Галичині і Шлескови. Перед тижнем був вже поставлений один внесок клюбом соціялістичних послів, та від сего часу положене погіршило ся. Оба краї стоять перед поважними голодовими заворушенями, які вже деінде начали ся. В Кракові хліба нема, що спричинило вже одну демонстрацію. Недостача опалу приведе закрите усіх шкіл. Незавидні відносини в бяльському повіті доведуть до ґенерального страйку робітників. Таке саме положене в Бориславщині. Галицькі зелїзничники, доведені до крайности грозять страйком. Інтерпелянти взивають варшавський уряд, щоби вглянув у ті відносини, направив в загрожені околиці транспорти поживи, які належить реквірувати у галицьких аґраріїв.

Виїмковий стан в Конгресівці.

Виїмковий стан в Конгресівці (в бувшій російській Польщі) продовжив міністер внутрішних справ до дня 2. лютого 1920 р.

Хорвати проти сербського короля.

Хорватські війська відмовили ся зложити присягу сербському королеви. З приводу сього дійшло до кривавих сутичок між Сербами а Хорватами. Богато Хорватів арештовано. Хорватська селянська національна Рада запротестувала проти імперіялїстичних змагань білгородського уряду та проти увязнення селянського провідника Радича. Н. Рада зажадала повної незалежности Хорватії.

Голосна цукрова афера в Чехії.

В цілій Чехії живо займають ся зараз всі голосною цукровою аферою, яку викрито в міністерстві фінансів. Шеф того міністерства Їрак, підкуплений одною ротердамською фірмою, хотів втягнути до афери міністра Бенеша. Ходило о перевіз значної скількости цукру за границю без відома парляменту. Бенеш велів увязнити Їрака. В слід за тим арештовано ще 23 особи, яких підозріває ся о участь в сій справі. Головна особа в сій фірмі, Їрак, провірював досі як провідник секції мін. фінансів воєнні доходи лихварів і є зараз власником 4 камениць.

Габсбурги горожанами републики.

Усі члени династії Габсбурґів зрікли ся усіх прав до престола і заявили себе вірними горожанами австрійської републики. Супроти сеї заяви дозволено їм остати в границях републики.

Крамарж і реакційна Росія.

Чехо-словацьке пресове бюро доносить, що російські реакційні круги намагають ся зеднати собі д-ра Крамаржа для уформованя відносин в Росії. Російські "демократи" задумують віддати Крамаржови президентуру російської републики. Соціялісти противлять ся вмішаню Крамаржа до внутрішних російських справ.

Смерть провідника болгарських соціялістів.

Львівський "Вперед" доносить, що в серпні с. р. помер в Софії т. Юрій Кіркоф, провідник болгарських радикальних соціялістів. Пятнайцять літ він бив редактором партійної часописи "Робітничий Вістник", брав участь в ріжних міжнародних конґресах, а в 1915 р. прилучив ся до цімервальдського напрямку. Кіркоф був учнем Віктора Адлера.

Арештований за комунізм.

Професора варшавського університету д-ра Пульмана арештовано, як доносять польські ґазети, за комуністичну аґітацію. Д-ра Пульмана вже випущено на волю.

Вкрали гроші.

Естонський уряд замовив в Штокгольмі 200 міліонів рублевих банкнотів. Одначе заки вислано їх з Штокгольму до Ревлю, половина їх пропала. Ся крадіж стоїть в звязку з політичними випадками.

Доріжня в цілім сьвіті.

Бюро Райтера доносить, що подрібні ціни средств живности зросли о 122 проц. відносно до передвоєнних цін на цілім сьвіті. В Франції о 189 проц., в Італії о 106 проц., в Швайцарії о 209 проц., в Злуч. Державах о 80 проц., в Голяндії о 103 проц., в Канаді о 93 проц., в Новій Зеляндії о 48 проц.

В Берліні перебуває тепер (в початках листопада) Скоропадський, Бутенко, Полтавець, Остряниця, Медведієв і инші визначні члени "Украинскаго Объединенаго Союза "Украйна".

ДЕНІКІН ПОЛЬЩА І ПЕТЛЮРА.

(Подано за "Впередом").

"Газета Вечорна" доносить в телеграмі з Відня, що в ґенеральнім штабі Денікіна відбувають ся наради в справі відносин Денікіна до Польщі, а се з огляду на сподівану стрічу обох армій.

"Газета Вечорна" доносить далі, що в полуднево російським уряді панує невдоволене з причини удїлюваня Поляками помочі Петлюрі. Добровольча армія не хоче ворожо виступити проти польської армії, одначе польський уряд не повинен допустити до сего, щоби в часі переговорів польські офіцири керували операціями проти добровольців. Польща доставляючи військам Петлюри амуніцію, оруже і одіж, стає ворогом Денікіна. Полудневий російський уряд бажає доброго пожитя з Польщею і уладнаня в сім випадку справи Волині і східної Галичини.

"ЗБОРИ П. П. С. У ЛЬВОВІ.

В неділю (16 листопада) відбули ся у Львові в салі ремісників при площі Стрілецькій людові збори, скликані Робітничою Радою П. П. С., під проводом т. Дзевинка і Торуна. — Промовляли посол інж. Гавснер і секретар Центрального Комітету П. П. С. з Варшави т. Юрій Сохацкі. Посол Гавснер сказав, що теперішний уряд є нездарний і мусить в найблизших днях уступити. Тоді поправить ся також справа апровізації. Тов. Сохацкі в своїй довшій промові виступав проти реакції в Польщі і проти дальшого веденя війни, яка перестала бути вже оборонною. Війну ведеть ся ще, бо сего хочуть польські магнати і антанта, у якої на службі є Польща.

Бесідник взиває до з'єднаня всього пролетаріяту східно-европейського для боротьби з реакцією. Тов. Щирек взивав до організації робітництва і поставив резолюції, в яких висказуєть ся недовіре урядові і одобрюєть ся поведене соціялістичних послів.

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ВЯЗНІ У ВЯЗНИЦІ В ВІСНІЧУ.

Баран Мартин засуджений на 3 роки, Барбаш Юда на 1 рік, Бредун Іван 8, Бурштинський Волод. 8, Вакулинський Олекса 8, Волянський Михайло 3, Ганкевич Олекса 9, Гальман Людвик 20, Ганс Генрик 10, Гудей Микола 5, Дикий Остап 10, Демкович Іван 20, Даюмак Роман 14, Драган Павло 8, Залинський Михайло 15, Залинський Гриць 15, Ільків Микола 8, Кісіль Степан 4, Курочка Остап 10, Кравс Іван 20, Луцишин Михайло 10, Ломасік Карло 5, Монд Лев 10, Монтаґ Арнольд 10, Мручок Михайло 14, Окрутний Петро 5, Перджинський Емануель 3, Паш Дмитро 3, Пилипчий Михайло 3, Роґуцький Іван 20, Ручаковський Петро 3, Свищ Григорій 20, Смерічка Кирило 3, Смиколіс Василь 3, Сюсяк Іван 1, Трач Іван 3, Трупіїв Теодор 20, Турчин Демко 5, Федишин Евген 10, Хіта Іван 7, Чмаль Михайло 3, Чупера Василь 8, Чорний Юлій 3, Шупуняк Василь 5, Шама Іван 8, Шлапак Іван 5, Швед Іван 3, Яремійчук Петро 10, Якимів Петро 18, Явний Теодор 3.

Разом 50 вязнів засуджених на 422 роки.

ДЕНІКІНІВСЬКА "ДОБРОВОЛЬЧА АРМІЯ" — ШАЙКА РАБІВНИКІВ І РОЗБІЙНИКІВ.

КОПЕНГАГА. — Ростовський кореспондент польської соціялістичної газети "Роботнік" доносить, що денікінівська "добровольча армія" зложена з рабівників і розбійників, котрих, на підставі їх діяльности, в жаднім случаю не можна назвати жовнїрами.

Денікінівські жовнїри і офіцири тільки те і роблять, що рабують і убивають безохоронних і невинних жителів сіл і міст.

Майже що-дня, — доносить той кореспондент, — денікінівські офіцири устроюють дикі безстидні оргії, котрі коштують населене сотні тисяч рублів. В цілій денікінівській "добровольчій армії" не можна найти ні одного жвнїра, котрий би вступив "добровольцем" в імя ідеалу; одиноким "ідеалом" денікінівських жовнїрів — рабувати.

По всіх містах, занятих денікінівськими військами, замкнені всі школи. Про лекції і культурно-просьвітну діяльність там не знають. Фабрики і заводи спустошені. Денікінівські офіцири розносять машини і все цінне з фабрик і продають їх, щоби за ті гроші піячити і устроювати оргії.

ПРОТЕСТ ФРАНЦУСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

("Вперед").

Ціла поступова Франція протестує проти найновійшої бльокади Росії союзними і невтральними державами.

"Іманіте", соціялістичний дневник, заложений небіщиком Жоресом, присьвятив ціле число з дня 26 жовтня виключно сій справі. Зі згаданого числа витягаємо протест проти бльокади Росії, підписаний найвизначнійшими письменниками.

"Велика країна, безталанна, розбита, вичерпана всіми зовнїшними й внутрішними війнами, — зазнає ще більших страждань, чим досі довело ся її зазнати. Росію замикає злочинна, безпримірна й безосновна бльокада. Міліони неповинних істот, які навіть не всилі зрозуміти причини свойого страшного нещастя, які одначе наслідком сього неменших зазнають мук, будуть терпіти як ніколи досі голод і всі моральні й матеріяльні невгодини, які слідкують за бльокадою.

Задля досягненя сеї нелюдської цїли союзні уряди злучили ся зі своїми вчорашнїми ворогами і ні на хвилину не завагали ся зробити пресію на невтральні країни.

Тут не в політиці діло. Не в тому діло, чи теперішний російський режім наражує на небезпеку, — як кажуть, — сьвітовий лад. Довершуєть ся великий злочин проти людий, злочин, який нікому не може принести нічого доброго. Відмовляємо ся прикладати руку до сего злочину, а саме наше мовчане було би приложенєм руки. З усеї сили, з цілого серця і душі протестуємо проти сего негідного акту, а протестуємо в імя людської совісти взагалі а в імя традиції нашої країни з осібна".

Слідує кільканайцять підписів найвизначнійших французських письменників, а на першім місци Анатоля Франса.

ПРОТИ ВИГОЛОДЖУВАНЯ НАСЕЛЕНЯ.

Протест Робітничої Ради П. П. С. у Львові.

Робітнича Рада П. П. С. у Львові на своїм засіданю дня 5 листопада ухвалила піднести рішучий та енерґічний протест під адресою польського уряду, проти його господарської політики, яка числить ся тільки з інтересами більших і менших аґраріїв та виголоджує в сей спосіб міське й промислове населене.

Після звітів репрезентантів робітничих консумів, які в справі заосмотреня населеня в живність були на авдієнції у ґенерального делеґата Ґаленького, Робітнича Рада констатує, що сї запевненя та успокоєня нікого вдоволити не можуть, тому домагаєть ся уступленя представника уряду, який не хоче чи не вміє вволити розпучливим кличам населеня о ратунок перед голодом і холодом.

Голод і холод можуть пхнути нещасливе населене на дорогу розпуки та необчислимих вчинків.

Коли не доставить ся сейчас живности і опалу, Робітнича Рада м. Львова не бере на себе ніякої відвічальности за наслідки теперішних, просто неможливих до житя відносин.

На тім самім засіданю Робітнича Рада ухвалила вислати протест проти затій реакційних хрунів варшавського сойму знести 8-годинний день праці.

ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В РОСІЇ ПРИЗНАЛА СОВІТСЬКУ ВЛАСТЬ.

ЛОНДОН. — Робітнича газета "Дейли Геральд" пише, що в виду того, що бельгійський кардинал Мерсієр заявив ся публично за інтервенцією і війною в Росії, голова православної церкви в Росії видав офіціяльну відозву, котра є дуже характеристична.

Бездротна депеша з Москви доносить, що архиепископ або патріярх Тихон видав до всего російського духовенства пастирський лист, в котрім він признає власть совітської републики.

В початках здобутя власти совітами, сей найвисший урядник російської церкви кинув клятву на большевиків, накликував вірних до непризнаня власти совітів і неслуханя їх представників.

Тепер патріярх пятнує всїх ворогів совітської Росії і інтервенцію в ній, заявляючи, що заґранична інтервенція не вибавить Росії від руїни і непорядків, а побільшить їх єсли російський нарід буде роз'єднаний.

СОЦІЯЛІСТИ В ЮГОСЛАВІЇ.

В Югославії було до недавна сім соціялістичних партій, именно тільки, кілько було провінцій, які зложили ся на нову державу. Після утвореня одної югославянської держави не повели ся заходи задля злуки всіх партій в одну цілість і між соціялістами зазначили ся два напрями: опортуністичний або міністерський і максималістичний або комуністичний. На конґресі в Білгороді у цьвітни с. р. сербські соціялісти, — які все держали високо прапор партії навіть в часах найбільшого пониженя Сербії — як також боснійські, далматинські і чорногорські соціялісти перейшли до максималістів, а соціялісти з Войводини і Хорватії поділили ся між два згадані висше напрями. Словінці не брали участи в конґресі, їхні соціялісти ждуть часу, коли партія вийде вже на гладку дорогу.

Між максималістами й опортуністами йде завзята боротьба. Максималісти мають за собою велику більшість. Найблизший партійний конґрес мав відбути ся з початком листопада с. р.

Зараз замітний в цілій Югославії сильний зріст соціялізму.

Професійні синдикати в Югославії числять 50.000 зорганізованих робітників.

Югославянська соціялістична преса виглядає в слідуючий спосіб:

В Люблянї "Naprej" (центр. щоденник); в Загребі "Слобода" (опорт.) й "Istna" (комуніст.) (оба тижневники); в Сараєві "Глас Слободи", комуніст. щоденник; в Білгороді "Радніцке Новіне" (комун. щоденник); в Новому Саді "Слобода" (опорт. щоденник); в Спліті (Spalato) "Ослобожденіе" (комун. тижневник); в Цетинії "Радніцке Новіне" (комун.) й инші поменші часописи. Крім сего у Слявонії виходить в 25.000 примірників "Deaves", орган федерації ремісників; "Ljudski Glas", хлопський орган; "Zelezniear", орган зелізничників; місячник "Sloboda", орган хлїборобів і "Demokracja" (місячник).

Довги Злучених Держав.

ВАШІНҐТОН. — Секретар скарбу Глас предложив перед конгресом річний фінансовий звіт за біжучий рік, з котрого оказує ся, що дня 30 червня 1920 Злучені Держави будуть мати три білїони долярів дефіциту. Секретар предсказує також, що в слідуючім фіскальнім році дефіцит буде виносити півтора білїона долярів.

Сьвітова війна коштувала Злучені Держави 26 білїонів і сім міліонів долярів, не включаючи в сю суму позичок, котрі Америка уділила аліянтам на загальну суму 9 білїонів і 406 міліонів долярів.

Публичний довг Зл. Держав виносить 26,210,530.000 долярів, котрий розпадає ся на двоє, бо 910,684,987.44 дол. позичено в формі проданих воєнно щадничих марок, а 20,433,314.359 зібрано з бондів свободи і нотів побіди.

І. О. З.

БЛУКАНИНА.

(Продовжене).

Спиридон і Ксенофонт з двома иншими товаришами записавшись в агенції праці при новій дорозі в Ріоха, слідуючого ранку виїхали з Буенос Айрес.

Та не встигли вони уїхати й половини дороги, як на одній більшій стації вони спіткали великий гурт робітників, що пішком повертали з Ріоха. Сї робітники сказали, що в місци, куди їхав Спиридон з товаришами було забогато робітників, та що агент в Буенос Айрес безпотрібно вислав туди два потяги людий.

В виду такої заяви Спиридон з товаришами таки зараз злізли з потягу і рішили де мож пристанути тимчасом до роботи, аби бодай заробити на дорогу до Буенос Айрес.

Їм пощастило; слідуючого дня, коли вони ішли пішком від одної "квадрілї" до другої, двох з Спиридонових товаришів дістали роботу на "квадрілї", — правда, що платня була лише півтора песа на день, але і се було добрим того року. Спиридонови і Ксенофонтови сказав "капатас" тої квадрілї пійти одну стацію нижше і стати до роботи на слідуючій квадрілї.

І дійсно, слідуючого дня дістали вони також роботу на тій другій квадрілї.

Робота тут була зовсім легка; на сих квадрілях працюють звичайно сивоголові старики, котрі не спосібні вже до тяжкої праці.

Незадовго потім почав ся сезон осінних дощів і мала квадріля цілими днями висиджувала в мурованім компанійнім домі, не маючи що робити з причини дощу. Стало зимно і подували холодні вітри. Капатас квадрілї, добрий старий Льомбардець просив лише своїх робітників, аби вони по черзі в дощеві дні ходили оглядати насип, щоби не підірвала його вода, яка з кождим днем побільшалась в ровах по обох боках насипу.

Одного дуже зимного і дощистого ранку прийшла черга на Спиридона піти на "інспекцію". Він одягнув ся в дощевий плащ, який позичив йому капатас і взяв під паху червону хоругвоку та ключ і пішов тором.

На шість кільометрів від дому, Спиридон зліз під невеличкий мурований міст, щоби закурити, бо на торах вітер і дощ ніяк не давали йому скрутити цигаретку. Сей місток був високо підмурований і його поміст ще не був покритий водою.

Зійшовши під міст Спиридон нагло пристанув. На помості під мостом сидів припертий о стіну блідий молодий хлопець. З його наскрізь мокрого і обдертого убраня стікала вода і спливала потічками до рова. Побіч хлопця лежав невеличкий клунок, також мокрий. Спиридон підступив близше і приглянувсь хлопцеви. Був се може чотирнайцять-літний хлопчина; він сидів нерухомо вліпивши свої червоні заплакані очи в стіну напроти себе; його попукані блїді губи дрожали мов в лихорадці. Побачивши Спиридона хлопець хотів стати на ноги, та не мав сили; повернув лише головою і простогнав: "аґва" (води). Спиридон приніс пригорщем води з рова і дав йому напити ся. Опісля обмив водою його лице і сїв біля нього. Бачучи, що хлопець нічого більше не говорить, Спиридон почав його випитувати по іспанськи, на скільки сам тямив сеї мови.

— Ти Італіяно, чи "Шпаньольо?", — питав твердим язиком Сибіряк.

Хлопець заперечив головою і простогнав: — Я "Русо".

— Ти "русскій", схопив ся Спиридон, — звідки?

— З Галичини, — відповів хлопець, стараючись ворохнутись.

Спиридон зняв з себе дощевий плащ і обвинув ним хлопця. Хлопець трохи обігрів ся, та за те Спиридонови почало ставати холодно, бо вітер аж свистав попід склепінє моста.

Дощ вже не падав і Спиридон рішив вертати до дому. Його часть тору кінчилась недалеко за мостом і його "робота" була вже скінчена. Він підвів хлопця на ноги і казав йому йти з собою. Та хлопець був ослаблений до тої степени, що ледви виліз о власних силах на насип. Тут дув сильний вітер і хлопець почав хитати ся. Спиридон бачучи, що хлопець не здужає іти, взяв його на руки і скорим кроком пішов в напрямі до будинку "квадрілї".

Принїсши хлопця до темної кімнати Спиридон попросив жінку капатаса о шклянку горячого чаю. Ся кинулась до кухні і через пару мінут принесла чай; добродушна жінка казала хлопцеви розібрати ся і принесла йому сухе убранє, казала йому покласти ся в ліжко, на якому на часї ніхто не спав. Спиридон заходив ся коло хлопця як мати; обвивав його коцом, поправляв подушку, то що. Коли хлопець обігрів ся на стільки, що перестав дрожати, Спиридон почав його випитувати:

— Ти чого відбив ся від своїх, хлопче?

— Я не маю тепер нікого, — з жалем відповів хлопець. Мій батько помер тиждень тому назад в якімсь місточку на північ звідси...

Хлопець почав плакати. Коли успокоїв ся, Спиридон випитував його дальше: — Чогож ти такий молодий їхав так далеко за море?

Ми були бідні. Минувшого року наша хата в селї згоріла. Батько продав поле і поїхав зі мною і старшим братом до Бразилії. В Бразилії ми працювали на плянтаціях кави. Там помер мій старший брат від укушеня гадини, батько також занедужав і ми приїхали до Буенос Айрес. В батька було всього десять пезів грошей. Він заплатив на агенції шість пезів за роботу для себе і для мене. Агент казав, що там, де їхав мій батько потрібно було водоносчика, і я поїхав туди. Ми приїхали до Ріоха і нам сказали, що там було вже за богато людий, та що агент більше як тиждень тому дістав був телеграфічне повідомленє, аби перестав посилати людий.

— Пожди, собако, — лютий процідив Спиридон. — Тобі ті людські пези носом витечуть! Най я лиш в столицю добю ся.

— Ми з батьком вернулись пішки, шукаючи по дорозі роботи. Ми не вміли говорити і роботи не могли дістати. Батько перестудив ся і збідив ся так, що не міг дальше іти. Ми не мали гроший і мусїли перебувати тайком в стаційнім магазині. Там батько лежав на сіні три дні, а я ходив просити хліба. Одного дня мене зловив поліцай, та хотів арештувати ще батька. Ми прийшли до магазину, а батько вже не жив...

Хлопець перервав, бо жаль давив його горло. Коли виплакав ся, продовжав дальше:

— Поліція забрала батька і похоронила, а мені сказала до другого дня забрати ся з місточка. Я пішов зелізною дорогою, думаючи, що може де небудь дістану роботу на квадрілї. Та до нині я не міг дістати роботи; всюди давали менї хліба і казали йти дальше. Я хотів би дістати ся до Буенос Айрес. Там я маю краянів, то вони помогли би менї, поки я найшов би яке занятє...

Хлопцеви почало збирати ся на сон, і він ледви договорив послідні слова.

Минув тиждень. За той час хлопець попав був в сильну горячку, але завдяки старанній опіці жінки капатаса, по кількох днях почав чимраз більше приходити до сил.

Одного дня капатас дістав телеграфічне повідомлене від секційного суперінтендента, що на кождій квадрілї від того дня має остатись в роботі лиш один робітник; прочих капатас повинен росчитати і відправити їх куди кому угодно на компанійний рахунок.

На квадрілї було пять робітників, один з них, старий Тиролець, оставав ся "на зиму", двох старих Піємонтців оставались таки в місточку, а Спиридон і Ксенофонт заявили капатасови, що вони поїдуть до Буенос Айрес. Вони коньше хотіли взяти з собою хлопця, та їм недоставало грошій на білет для нього. Спиридон просив капатаса, чи той не дав би безплатно робітничого білета і для хлопця. Капатас засьміяв ся і подав Спиридонови червону картку, на котрій між иншим було виписано: "пасе пара трес" (перепустка для трох).

— Я міг би дати "пас" ще одному чоловікови, бо я росчитую чотирох робітників, — сьміючись добродушно замітив капатас. А що сих два старики остають ся тут в місточку, то на їх місце я міг би післати других. Се, розумієть ся, не вільно робити, але нині, єсли не збрешеш, то пропадеш. Ви їдьте всї три на сей "пас"; він добрий аж на Ретіро в Буенос Айрес.

Спиридон з радости чуть не вдушив хлопця в своїх обіймах.

Слідуючого вечера всї три сїли до потягу і відїхали до Буенос Айрес.

*

На Док Суд тимчасом романс Єфрема і Каті приближав ся до кінця.

Саша, котрий вже виздоровів на стільки, що міг незадовго вертати до роботи, радо згодив ся на те, аби Катя і Єфрем звінчали ся і сї послідні почали робити приготованя до маленького весіля.

Остап, котрий після весіля Рамона бояв ся вертати до роботи до дестилярні, переніс ся також на Док Суд і тут старав ся дістати роботу в фабриці, де робив Карпо. Се однак йому не вдавало ся і він рішив після Єфремового весіля виїхати десь на провінцію. Хоть Остап впирав ся на тім, що виїде орати, однак зауважили, що їх колишній "атаман" став чогось понурий і пригноблений. Ніхто з них не знав сему причини, аж доки одної погідної неділї на Док Суд не зявилась Кляра з Ніною і Рамоном. Вони забавились трошки в давних знакомих. При відході Рамон заявив, що він жалує, що не зможе з жінкою бути на Єфремовім весілю, бо обоє вони відїздили на прогульку в Анди. Кляра обіцялась бути на весілю.

Рамон і Ніна відїхали до міста, а Остап з Клярою проходжались самі понад берегом заливу, аж доки не зайшло сонце.

В пару день перед весїлєм Єфрема на Док Суд зявили ся Спиридон і Ксенофонт з хлопцем. Вони щойно приїхали з квадрілї і довідавшись у "Владивостоці", де перебували їхні товариші, вони сейчас приїхали до Док Суд.

Панувала загальна радість, що всім найблизшим товаришам удалось зібрати ся знов разом.

Спиридон довідавшись, що весїле недовеке, цілий день сидів над заливом в траві і поправляв свою "трехрядную".

Між тим Остап з часта заїздив до міста і його товариші почали перешептуватись, що мовляв, хто його знає: "атаман" російський інтелігент, а Кляра дівчина хоч куди, то й хто знає, чи не теє...

Та при сих здогадах захопила товаришів й неділя. В суботу по полудни Саша з Єфремом і Катею були в місті і полагодили невеличку церемонію цивільного шлюбу, а в неділю мали всї устроїти маленьку забаву в честь сьвіжо-упеченої пари. Спиридон приготовив свою "гармошку", а хлопець цїлісїньку суботу полокав та наливав з барилочки вино в фляшки і мив стакани.

Около полудня в неділю приїхала Кляра в товаристві Остапа. Всім було дивно, що вона прибула, бо хоч вона й обіцяла, то всеж вони думали, що вона не схоче наражатись на те, аби її богате товариство за те докоряло.

Відтак зібрались ще деякі поблизькі Єфремові товариші праці та сусіди і "празник" розпочав ся. Хазяйка реставрації, в котрій працювала Катя, приготовила гарний обід, а хлопець понаставляв фляшок вина.

Після обіду і після пиття слїдували, як про се всякий може знати, — сьпіви. Зразу виходили сьпіви дуже гарні, "по гласам" і "по нотньому", як казав Сибіряк, але в міру того, як випорожнювались фляшки з вином, сьпіви почали "путатись". Ті, що передше сьпівали басами, тепер захотіли перемочи дзвінкий "тенор" Єфрема і вийшло голосне кукурікане. Опісля Спиридон замітив на полиці свою "гармошку". Один скок і по хаті рознеслась відвічна Спиридонова "камаринская". Хто то розсунув столи і повиносив крісла, а на середині хати показав ся навприсюди Карпо, вибиваючи руками такт до грубезних лидок, де, на Україні, у нього були звичайно холяви.

Спиридон грав і свистав навперейми. Замітивши, що Карпо розводить ногами по цілій кімнаті Сибіряк заревів на ціле горло: —

— Маладец, Карпушка, — гулять в брата на весілю, ето да, — но только, брат Карпушка, подай ся ближе стени, а то места не хватает!

Через хвилю деревляний будинок почав трясти ся і скрипіти. Около десять тяжких робітничих ніг ударяли в такт "трехрядної", і здавалось, що от-от підлога проломить ся.

Кляра весь час сиділа в другій кімнаті з Остапом та Катею і ще деякими робітниками та з зацікавленєм приглядала ся сїй оригінальній забаві.

Під вечер Остап попрощав ся з Катею та прочими тими, що не гуляли і відїхав з Клярою до міста, взявши з собою хлопця. Ніхто не приписував сему ніякого значіня, і веселе товариство вскорі забуло про Остапа і Кляру.

Сї тимчасом приїхали з хлопцем до міста. Тут Кляра удалась до свого дому, а Остап з хлопцем пішли ще до театру рухомих образів, а відтак пішли спати до готелю.

Слідуючого ранку, коли на Док Суд вся весільна братія спочивала після "хвигур" і після кількох десятох фляшок вина, Остап післав хлопця до дому Кляри, пояснивши йому точно куди йти і що казати. Сам він зайшов до корабельної контори, а звідти удав ся попри стацію Ретіро на доки, де стояли на котвицях множество кораблів з ріжних честий сьвіта.

Тут Остап зупинив ся перед великим пароходом, що всего ранку мав відплисти до Ню Йорку.

На пароході був рух і гамір. З портових магазинів вивожено преріжні пакунки і вязанки і ладовано на пароход. По сходах для пасажирів виходили на поміст парохода люди, що мали на ньому відплисти в инші краї.

Остап нетерпеливо споглядав в сторону Ретіро, немов виглядав когось.

Вкінци на улиці прилягаючій до порту показав ся автомобіль. Недалеко Остапа пристанув; з нього вийшла Кляра, а за нею хлопець, несучи в обоїх руках подорожні торби. Остап видер з нотатки картку, написав щось на ній і вручив її хлопцеви.

— Передай товаришам на Док Суд, і прощай; стиснув хлопцеви руку і пішов по сходах на корабель.

Кляра обійшла хлопця і всунула йому в руку паперову десятку і карточку, та шепнула якісь слова, котрих однак хлопець не розумів.

Недовго потім загуділа корабельна труба і підтягнено сходи, а корабель почав відставати від муру. На покладі стояли Остап і Кляра, веселі і усьміхнені, держались за руки і прощали хлопця, який стояв роззявивши рота і не знав, що наразі робити.

Врешті хлопець сховав в кишеню десятку і побіг до трамваю, що ішов на Док Суд.

На кораблі Кляра стиснула Остапови руку і з усьміхкою промовила:

— Як тобі здаєть ся, Остапе, не добре нам удалась штука?

— Знаменито, але менї ще якось не ловко з того, що скаже твій батько, — відповів трохи стурбовано Остап.

— Менї все одно, — палаючи з радости перебила йому Кляра. — Від тепер ти будеш менї батьком, а старий батько, я певна, скорше, чи пізнійше скаже менї повернути до дому. Він чоловік вільнодумний і сам авантурник, то й не спротивить ся, що я за тебе віддалась. А покищо я продала свої дорогоцінности і маю три тисячі пезів. Поки їх стане, батько з певністю пришле більше...

Остап обняв свою подругу за рамена і в останнє обернувшись до щораз більше віддалюючого ся берега, промовив.

— Ну, прощай і ти, Арґентино, може лиш на якийсь час, але все таки дякую тобі за те щасте, яким ти менї надїлила.

А сьміючись іронічно звернув ся до Кляри:

— Правда, Кляро, що мене зуб не дурно так сильно болїв тої ночи, коли ти ночувала в нашім шатрі на естанції. Мовляв: "нема зла, аби на добре не вийшло".

Кляра голосно засьміялась.